

TER ONDERTEKENING

Aan de Minister voor Klimaat en Energie
CC de Minister van Economische Zaken en Klimaat

Kamerbrief advies fossiele reclames en reactie TNO onderzoek "Anders
consumeren"

Beslisnota

Parafenroute

.....
.....
.....
.....

**Directoraat-generaal Klimaat
en Energie**

Directie Klimaat

Auteur

.....
.....
.....

Datum

17 oktober 2023

Kenmerk

DGKE-K / 38175115

Kopie aan

Bijlage(n)

- Kamerbiref
- Advies wetenschappers
- Samenvatting TNO-rapport

Aanleiding

U hebt op 15 februari in een debat met de Kamer¹ toegezegd dat u aan sociale wetenschappers zou vragen uitgebreid advies uit te brengen over de toegevoegde waarde van een eventueel verbod op fossiele reclame voor het bevorderen van klimaatvriendelijk gedrag. Dit advies is vorige week door de wetenschappers afgeleverd.

Ook heeft u in een debat op 9 maart² toegezegd dat u met een nadere reactie zou komen op het rapport "Anders consumeren om klimaatdoelen te halen" van TNO dat diezelfde dag was verschenen. Aangezien het TNO-rapport inhoudelijk een sterke link heeft met het advies van de sociale wetenschappers, wordt voorgesteld in dezelfde brief waarmee het advies aan de Kamer wordt aangeboden een appreciatie op te nemen van het TNO rapport.

Geadviseerd besluit

U kunt de bijgevoegde Kamerbrief ondertekenen waarmee u het advies en de appreciatie van het TNO-rapport aan de Tweede Kamer doorstuurt.

---

¹ Verzameldebat klimaatbeleid vaste Kamercommissie EZK, 15 februari 2023, Kamerstuk vergaderjaar 2022–2023, 36 200 XIII, nr. 122

² Debat vaste Kamercommissie EZK over Elektriciteitsnet, energie-infrastructuur & RES, 9 maart 2023, Kamerstuk vergaderjaar 2022–2023, 31 239, nr. 372

Toelichting

- In juni en juli 2023 zijn door EZK drie bijeenkomsten met sociale wetenschappers en ethici georganiseerd. Er is, in vergelijking met de eerdere inzet van wetenschappers in 2022, bewust gekozen voor een bredere samenstelling van de groep deelnemende wetenschappers om het advies meer diepgang en gezag te geven.
- De wetenschappers hebben in de bijeenkomsten gereflecteerd op de invloed van fossiele reclame³ op het gedrag van consumenten. Dit tegen de achtergrond van sociale normen die op een veel bredere manier inwerken op klimaatsschadelijk ("fossiel") vs. klimaatvriendelijk gedrag van consumenten. Deze invalshoek is gekozen naar aanleiding van het eerdere advies dat wetenschappers vorig jaar op verzoek van de Kamer over deze kwestie hadden uitgebracht⁴.
- Doel van de bijeenkomsten was het opstellen van een onafhankelijk adviesrapport. Mw. I.R.J. van de Pas, directeur stichting Milieu Centraal, trad op als onafhankelijk voorzitter tijdens de bijeenkomsten. Het adviesrapport is in eigen regie door de wetenschappers opgesteld, waarbij de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland secretariële ondersteuning heeft verleend.
- In het recente begrotingsdebat voor klimaat en energie⁵ is door de leden Kröger en Teunissen een motie ingediend waarin wordt verzocht concrete opties uit te werken voor het beter reguleren van reclames voor vervuilende producten en het tegengaan van greenwashing. De motie is aangehouden om u in de gelegenheid te stellen in gesprek te gaan met NGO's die al langer pleiten voor een reclameverbod. Voorgesteld wordt het gesprek te voeren op basis van de bevindingen en aanbevelingen van de sociale wetenschappers in het nu voorliggend adviesrapport.
- In de Kamer is eerder ook gesproken over het al dan niet inzetten van lichtere maatregelen in de vorm van waarschuwingen in fossiele reclames. Daarom hebben de wetenschappers deze optie in het adviesrapport ook tegen het licht gehouden.
- Het TNO-rapport is eerder dit jaar gepubliceerd. Het betreft een eigen initiatief van TNO. Aangezien het onderwerp en de scope van dit rapport nauw aansluiten bij het advies over een eventueel verbod van fossiele reclames, heeft TNO ook deelgenomen aan de beraadslagingen en bijeenkomsten met de sociale wetenschappers.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

n.v.t.

---

³ In de bijeenkomsten is de volgende werkdefinitie van fossiele reclame gehanteerd: "reclame voor producten en diensten die bij aankoop of gebruik een grote CO2-voetafdruk veroorzaken volgens de cijfers die MilieuCentraal hierover publiceert".

⁴ Zie brief aan Tweede Kamer, vergaderjaar 2021–2022, nummer 32 813/1059

⁵ Debat begroting Economische Zaken en Klimaat en Nationaal Groeifonds 2024, 12 oktober 2023